Stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 14. 9. 2011, sp. zn. Plsn 1/2011, ECLI:CZ:NS:2011:PLSN.1.2011.1

Číslo: 1/2012

Právní věta:

Ustanovení § 20 odst. 1, 2 zákona o soudech a soudcích je podkladem pro odnětí věci zákonným soudcům, kteří jsou členy tříčlenného senátu, jemuž byla věc přidělena podle rozvrhu práce, a pro projednání a rozhodnutí této věci soudci, kteří jsou členy velkého senátu příslušného kolegia Nejvyššího soudu.

Postup předpokládaný citovaným ustanovením se uplatní jen tehdy, jde-li skutečně o právní názor, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu. Velký senát příslušného kolegia Nejvyššího soudu má právo i povinnost posoudit, zda jsou splněny zákonné podmínky k tomu, aby mu byla věc postoupena k projednání a rozhodnutí.

Nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 20 zákona o soudech a soudcích a byla-li věc přesto postoupena velkému senátu příslušného kolegia Nejvyššího soudu, rozhodne tento senát o jejím přikázání příslušnému (tříčlennému) senátu k projednání a rozhodnutí.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 14.09.2011

Spisová značka: Plsn 1/2011

Číslo rozhodnutí: 1

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Řízení u dovolacího soudu, Zákonný soudce

Předpisy: § 20 odst. 1 předpisu č. 6/2002Sb.
§ 20 odst. 2 předpisu č. 6/2002Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

O d ů v o d n ě n í :

Předsedkyně Nejvyššího soudu podle § 21 odst. 2 zákona o soudech a soudcích a čl. 25 odst. 1 písm. g) jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhla plénu Nejvyššího soudu, aby v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujalo podle § 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích stanovisko k výkladu ustanovení § 20 zákona o soudech a soudcích. Předsedkyně Nejvyššího soudu na základě

vyhodnocení dvou rozhodnutí velkých senátů jednotlivých kolegií Nejvyššího soudu dospěla k závěru, že při výkladu posledně uvedeného ustanovení je mezi velkým senátem trestního kolegia Nejvyššího soudu na straně jedné a velkým senátem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu na straně druhé, a tedy i mezi těmto kolegii, rozpor v otázce, zda velký senát příslušného kolegia Nejvyššího soudu je oprávněn věc, která mu byla postoupena tříčlenným senátem Nejvyššího soudu, přikázat (vrátit) tomuto senátu k projednání a rozhodnutí, protože nejsou splněny zákonné podmínky pro postoupení věci velkému senátu příslušného kolegia.

V prvním případě velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „velký senát trestního kolegia“) usnesením ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. 15 Tdo 1314/2004, publikovaným pod č. 39/2005 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, přikázal příslušnému tříčlennému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, který mu věc předtím postoupil, aby ji projednal a rozhodl, protože nebyly splněny podmínky podle § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích pro postoupení věci velkému senátu trestního kolegia. Podle názoru velkého senátu trestního kolegia právní otázka, na niž poukazoval postupující tříčlenný senát, nebyla dosud v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu řešena, takže tento senát nemohl ve svém rozhodnutí dospět k právnímu názoru odlišnému od právního názoru již vyjádřeného v jiném rozhodnutí Nejvyššího soudu. Tříčlennému senátu, který věc postoupil velkému senátu trestního kolegia, tedy nic nebránilo, aby zaujal k řešené problematice vlastní právní názor, aniž by se tím dostal do kolize s právním názorem jiného senátu Nejvyššího soudu v téže otázce.

Na druhé straně velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia“) ve svém rozsudku ze dne 19. 9. 2007, sp. zn. 31 Cdo 3142/2006, publikovaném pod č. 37/2008 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, vycházel fakticky z opačného právního názoru, když ve věci, kterou mu postoupil tříčlenný senát téhož kolegia, meritorně rozhodl o podaném dovolání, přestože z hlediska rozhodnutí o dovolání nebylo třeba vůbec se zabývat právní otázkou (výkladem ustanovení § 40a občanského zákoníku), jež byla důvodem postoupení věci velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia, a tento senát v odůvodnění svého rozhodnutí výslovně konstatoval uvedenou skutečnost. Z citovaného rozhodnutí ovšem není zřejmé, jakými úvahami se velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia v postoupené věci řídil stran své příslušnosti k rozhodnutí o dovolání, protože z tohoto hlediska (tj. ve vztahu k ustanovení § 20 zákona o soudech a soudcích) nijak neodůvodňoval učiněné rozhodnutí.

Před rozhodnutím pléna Nejvyššího soudu zaslala jeho předsedkyně návrh stanoviska se shora uvedenými právními větami k vyjádření soudům nižších stupňů, Nejvyššímu správnímu soudu, Nejvyššímu státnímu zastupitelství, právnickým fakultám univerzit, Ministerstvu spravedlnosti a některým dalším dotčeným orgánům a institucím. Z těch, které se vyjádřily, Krajský soud v Českých Budějovicích, Ministerstvo spravedlnosti a Nejvyšší státní zastupitelství vyslovily nesouhlas s návrhem stanoviska a zaujaly opačný názor, tedy že velký senát kolegia není oprávněn přikázat (vrátit) postoupenou věc tříčlennému senátu Nejvyššího soudu. Naopak, Krajský soud v Praze, Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně a Právnická fakulta Univerzity Karlovy vyjádřily souhlas s návrhem stanoviska, přičemž dvě posledně uvedené instituce doporučily určité formulační změny.

Předseda Nejvyššího správního soudu uplatnil ve svém vyjádření rovněž názor shodný s návrhem tohoto stanoviska, přičemž poukázal na obdobnou právní úpravu vztahu mezi senátem Nejvyššího správního soudu a jeho rozšířeným senátem, která je obsažena v ustanovení § 17 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, a na její jazykový a teleologický výklad. Dále předseda Nejvyššího správního soudu zdůraznil souvislost řešené otázky s ústavní zásadou podle článku 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a připomněl judikaturu Ústavního soudu k tomuto ustanovení, z níž vyplývá, že pokud rozhodoval senát Nejvyššího správního soudu tam, kde měl rozhodovat jeho rozšířený senát, jde o nesprávné obsazení soudu a o porušení zmíněné zásady.

Logicky by to tedy mělo platit i v opačném případě, když místo senátu Nejvyššího správního soudu rozhodl jeho rozšířený senát i bez splnění podmínek § 17 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů. Předseda Nejvyššího správního soudu poukázal i na určité praktické aspekty posuzované problematiky a na skutečnost, že rozšířený senát Nejvyššího správního soudu vrátil věc předkládajícímu senátu téhož soudu jen ve výjimečných a striktně odůvodněných případech, které jsou blíže konkretizovány v příloze k tomuto vyjádření.

Ústav státu a práva Akademie věd České republiky (dále jen „Ústav státu a práva“) ve svém obsáhlém vyjádření k návrhu tohoto stanoviska shrnul jednak argumenty, které zpochybňují jeho správnost, jednak argumenty, které ho podporují. Pokud jde o první skupinu argumentů, ta vychází především ze skutečnosti, že zákon neupravuje přezkum názoru tříčlenného senátu Nejvyššího soudu jeho velkým senátem kolegia ani nestanoví možnost vrátit předloženou věc tříčlennému senátu. Pro každý procesní postup soudu (senátu i velkého senátu) musí být stanovena procesní pravidla, takže bez výslovné úpravy nelze připustit, aby velký senát kolegia ve věci sám nerozhodl a vrátil ji předkládajícímu senátu. S ohledem na předpokládanou různost názorů právníků je třeba, aby zvítězil nikoli „správný argument“, ale většinový argument reprezentovaný v tomto případě názorem velkého senátu kolegia. Navíc zákonodárce přesunul rozhodnutí na velký senát kolegia i z důvodu, aby zabránil nekonečné diskusi o tom, zda jde v dané věci o odlišný právní názor či nikoli. Ústav státu a práva zde poukázal i na postup evropských soudů, konkrétně Evropského soudního dvora, kde je nezbytné, aby soudní rozhodnutí padlo bez zbytečných odkladů, přičemž rozsáhlejší soudní formace znamená vždy více než formace méně početná.

Druhá skupina argumentů Ústavu státu a práva, jimiž byl naopak podpořen návrh tohoto stanoviska, vychází zejména z materiálních důvodů příslušnosti velkých senátů kolegií Nejvyššího soudu k rozhodnutí, tj. ze skutečné (nikoli pouze domnělé) existence odlišných právních názorů na řešení určité věci. Při odlišnosti názorů se musí velký senát kolegia, což je jeho úloha, vypořádat právě s onou odlišností názorů, tj. meritorně posoudit a rozhodnout věc podle některého z názorů a vysvětlit, proč se přiklonil k určitému názoru a k jinému nikoli. Pokud však zde není odlišnost v právním názoru, věc je v podstatě vyřešena příslušným tříčlenným senátem a velký senát kolegia by jen nahrazoval jeho rozhodovací činnost, která podle zákona přísluší tříčlennému senátu. Posuzování shody či odlišnosti právního názoru v dané věci velkým senátem kolegia není meritorním řešením věci, ale jde v materiálním smyslu v podstatě o předběžné posouzení věci za účelem zjištění, zda je dána příslušnost právě velkého senátu kolegia, či nikoli. Jde o obdobný postup, jako když soud nebo obecně orgán veřejné moci na základě podaného návrhu zkoumá, zda je věcně a místně příslušný k projednání tohoto návrhu a k rozhodnutí předložené věci, a jestliže shledá, že není příslušný, pak např. odmítne návrh nebo postoupí věc příslušnému orgánu apod. Velký senát kolegia tedy při vrácení věci nebude vnucovat předkládajícímu senátu svůj meritorní názor na řešení věci, protože ani neformuluje žádný takový názor. Naopak, kdyby předkládající senát trval na tom, že věc má rozhodovat velký senát kolegia, nutil by ho, aby místo předkládajícího senátu rozhodoval velký senát kolegia věc, k jejímuž řešení není funkčně příslušný. Předkládající senát tedy meritorně rozhodne vrácenou věc, a to podle svého právního názoru, k němuž dospěl a o kterém se jen (mylně) domníval, že je odlišný od dosavadní judikatury v dané věci. Ústav státu a práva dále zdůraznil procesní postup velkého senátu kolegia v případě nesplnění podmínek podle § 20 zákona o soudech a soudcích, a poukázal na obdobnou situaci u Nejvyššího správního soudu, pokud jde o vztah jeho senátu a rozšířeného senátu, která je řešena v příslušných ustanoveních jednacího řádu Nejvyššího správního soudu a v jeho judikatuře. Ve vyjádření Ústavu státu a práva se pak cituje ustanovení § 71 jednacího řádu Nejvyššího správního soudu, které umožňuje rozšířenému senátu tohoto soudu vrátit věc předkládajícímu senátu, a dále se zde uvádí početná judikatura Nejvyššího správního soudu, jež se k tomu vztahuje.

Po projednání předložené sporné otázky a s přihlédnutím k citovaným vyjádřením připomínkových

míst dospělo plénum Nejvyššího soudu k právnímu názoru formulovanému v právní větě tohoto stanoviska, který se v postatě shoduje s tím právním názorem, jaký zaujal velký senát trestního kolegia v rozhodnutí publikovaném pod č. 39/2005 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Plénum Nejvyššího soudu tak učinilo na základě následujících skutečností.

Podle § 19 odst. 1 zákona o soudech a soudcích Nejvyšší soud rozhoduje v senátech nebo velkých senátech kolegií. Ve velkých senátech kolegií rozhoduje jen tehdy, jestliže jim byla věc postoupena podle § 20 odst. 1, 2 zákona o soudech a soudcích, tj. dospěl-li (tříčlenný) senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, a postoupil-li věc velkému senátu kolegia. Senát při postoupení věci velkému senátu kolegia odůvodní svůj odlišný právní názor. Uvedené platí bezezbytku pro rozdílné posouzení hmotně právní otázky (§ 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích). V případě právního názoru o procesním právu musí být splněny ještě další podmínky spočívající v tom, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam a že k odlišnému názoru dospěl tříčlenný senát jednomyslně (§ 20 odst. 2 zákona o soudech a soudcích). Zmíněné možnosti postoupení věci velkému senátu kolegia neuplatní, byl-li odlišný právní názor již vysloven ve stanovisku Nejvyššího soudu, zaujatém podle § 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích (§ 20 odst. 3 zákona o soudech a soudcích).

Zákon o soudech a soudcích výslovně neupravuje postup a způsob rozhodnutí velkého senátu kolegia poté, co mu byla předložena věc podle § 20 odst. 1, 2 zákona o soudech a soudcích. Z dikce obsažené v ustanovení § 20 odst. 1 větě první zákona o soudech a soudcích a vyjádřené slovy „… postoupí věc k rozhodnutí velkému senátu“ lze však gramatickým výkladem dovodit, že velký senát kolegia je oprávněn rozhodnout jak v meritu věci, tak v případě, pokud nebyly splněny podmínky pro postoupení věci velkému senátu kolegia, též o tom, že se věc přikazuje (vrací) k projednání a rozhodnutí senátu, který ji postoupil velkému senátu kolegia, aniž byly k tomu splněny zákonné podmínky. Zákon zde totiž používá obecný pojem „k rozhodnutí“, nikoli pojem „k rozhodnutí ve věci“, takže velký senát kolegia je nepochybně oprávněn učinit nejen rozhodnutí ve věci samé (meritorní), ale též příslušné procesní rozhodnutí, které přichází v úvahu, tj. včetně rozhodnutí o přikázání věci k projednání a rozhodnutí tříčlennému senátu, který ji předložil velkému senátu kolegia za situace, pokud k tomu nebyly splněny zákonné podmínky. Pro tento závěr svědčí kromě zmíněného gramatického výkladu citovaného ustanovení též jeho teleologický výklad. Smyslem a účelem zákonného konstituování velkých senátů kolegií Nejvyššího soudu bylo zabezpečit jednotnost vlastní judikatury Nejvyššího soudu jako základního předpokladu pro sjednocování rozhodovací činnosti soudů nižších stupňů, které je nejvýznamnějším úkolem Nejvyššího soudu, jenž je k tomu povolán jako vrcholný orgán obecné justice (čl. 92 Ústavy České republiky, § 14 zákona o soudech a soudcích). Velké senáty kolegií se tak fakticky dostávají do postavení quasi nadřízených soudů, takže mají rozhodovat pouze v případech, jestliže skutečně hrozí nejednotnost v rozhodovací činnosti tříčlenných senátů Nejvyššího soudu, které je třeba předejít rozhodnutím senátu obsazeného dostatečně reprezentativně a zahrnujícího větší počet soudců příslušného kolegia Nejvyššího soudu. Rozhodnutí velkého senátu kolegia se pak považuje za závazné pro ostatní (tříčlenné) senáty tohoto kolegia, proto se také automaticky navrhuje ke schválení pro publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Podle názoru pléna Nejvyššího soudu velký senát kolegia musí být – stejně jako každý jiný senát kteréhokoli soudu – oprávněn a povinen zkoumat svoji příslušnost k rozhodnutí ve věci samé, tj. otázku, zda byly splněny zákonné podmínky, za nichž je tříčlenný senát Nejvyššího soudu oprávněn postoupit mu věc k rozhodnutí (§ 20 zákona o soudech a soudcích) a za kterých se soudci velkého senátu kolegia stávají zákonnými soudci pro rozhodnutí v postoupené věci. Přitom neexistuje žádný další orgán, který by mohl řešit případně vzniklý „kompetenční spor“ mezi postupujícím tříčlenným senátem Nejvyššího soudu a velkým senátem kolegia stran splnění těchto podmínek, takže je logické, že takovým oprávněním je nadán velký senát kolegia, který v případě, když byly splněny podmínky

podle § 20 zákona o soudech a soudcích, je oprávněn meritorně rozhodnout v postoupené věci. V opačném případě ovšem chybí zákonný podklad k jeho meritornímu rozhodnutí a velký senát kolegia to musí konstatovat a přikázat postoupenou věc příslušnému tříčlennému senátu k projednání a rozhodnutí.

Pokud by velký senát kolegia nebyl oprávněn přezkoumávat okolnost, zda jsou splněny zákonné podmínky pro postoupení věci k jeho rozhodnutí (§ 20 zákona o soudech a soudcích), mohl by se dostat do rozporu s ústavní zásadou uvedenou v ustanovení čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle které nikdo nesmí byt odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon. Jestliže tedy zákon stanovil příslušnost velkého senátu kolegia a soudců v něm zasedajících k rozhodování ve věci samé pouze za splnění podmínek uvedených v § 20 zákona o soudech a soudcích, pak za situace, kdy nejsou splněny tyto podmínky, nelze považovat velký senát kolegia ani soudce v něm zasedající za příslušné k rozhodnutí v meritu věci, tj. za zákonný soud a zákonné soudce ve smyslu citované ústavní zásady. Jak ostatně vyplývá z opakovaně vysloveného názoru Ústavního soudu obsaženého v jeho nálezech (viz např. nález ze dne 18. 4. 2007, sp. zn. IV. ÚS 613/06, který byl publikován pod č. 68 ve svazku 45 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), pokud byly splněny podmínky pro postoupení věci velkému senátu kolegia, resp. rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu, a jiný – u Nejvyššího soudu tříčlenný – senát tak neučinil, porušil svým opomenutím právě výše zmíněnou ústavní zásadu. Logicky na základě argumentace a contrario je třeba dospět ke stanovisku, že stejné závěry musí platit i v případech, jestliže by věc meritorně rozhodoval velký senát kolegia, i když zjevně nebyly splněny podmínky podle § 20 zákona o soudech a soudcích stanovené k tomu, aby mu byla věc postoupena k rozhodnutí. Podle názoru Ústavního soudu vyjádřeného v citovaném nálezu totiž nerespektování zákona ohledně toho, v jakém složení senátu má být věc rozhodována, představuje ve svých důsledcích i porušení ustanovení čl. 90 a čl. 94 odst. 1 Ústavy České republiky.

Na tom nic nemění ani skutečnost, že závěr velkého senátu kolegia o neexistenci odlišného názoru je již vyústěním jeho určité rozhodovací činnosti poté, co mu byla věc postoupena tříčlenným senátem Nejvyššího soudu. Velký senát kolegia sice rozhoduje o splnění či nesplnění podmínek podle § 20 odst. 1, 2 zákona o soudech a soudcích, ale to ještě neznamená, že za všech okolností musí rozhodnout i ve věci samé. Citované ustanovení se totiž zjevně týká případů, kdy má být učiněno sjednocující meritorní rozhodnutí velkého senátu kolegia v hmotněprávní nebo procesní otázce tam, kde by hrozila nejednotnost rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu, ale nebrání tomu, aby byla zkoumána a autoritativně řešena příslušnost velkého senátu kolegia k meritornímu rozhodnutí v postoupené věci. Ostatně jde o obdobný postup, jako když soud nebo obecně orgán veřejné moci na základě podaného návrhu zkoumá, zda je věcně a místně příslušný k projednání tohoto návrhu a k rozhodnutí předložené věci, a jestliže shledá, že není příslušný, pak např. odmítne návrh nebo postoupí věc příslušnému orgánu apod.

Při posuzování otázky, zda je velký senát kolegia Nejvyššího soudu oprávněn zkoumat splnění zákonných podmínek pro postoupení věci tříčlenným senátem a případně tomuto senátu věc vrátit a přikázat k projednání a rozhodnutí, je podle názoru pléna Nejvyššího soudu vhodné vzít v úvahu i analogickou úpravu v zákoně č. 150/2002 Sb., soudním řádu správním, ve znění pozdějších předpisů. V ustanoveních § 17 a § 18 citovaného zákona jsou vymezeny podmínky, za nichž rozhoduje rozšířený senát Nejvyššího správního soudu. Jednotnost judikatury Nejvyššího správního soudu, pokud jde o rozhodování jeho rozšířeného senátu, je pak v ustanovení § 17 téhož zákona řešena v podstatě stejným způsobem, jaký je obsažen v ustanovení § 20 zákona o soudech a soudcích v případě rozhodování velkého senátu kolegia Nejvyššího soudu. Jednací řád a judikatura Nejvyššího správního soudu jednoznačně vychází z toho, že jeho rozšířený senát tohoto soudu je oprávněn posoudit splnění zákonných podmínek pro postoupení věci rozšířenému senátu jiným senátem Nejvyššího správního soudu a že jeho rozšířený senát je v případě nesplnění těchto podmínek oprávněn rozhodnout o

přikázání věci k projednání a rozhodnutí senátu, který postoupil věc rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu [viz § 71 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 jednacího řádu Nejvyššího správního soudu]. Je tedy logické a nanejvýš žádoucí, aby dva nejvyšší soudy – právě s ohledem na totožnou právní úpravu – judikovaly a postupovaly v otázce oprávnění velkých senátů kolegií, resp. rozšířených senátů, stejně.

Bez významu pak není ani hledisko procesní ekonomie. Rozhodování velkým senátem kolegia je samozřejmě zdlouhavější, obtížněji se hledá shoda na určitém právním názoru a v případech, kdy je třeba rozhodovat o mimořádném opravném prostředku při jednání, resp. ve veřejném zasedání velkého senátu kolegia, je organizační zajištění tohoto jednání nebo zasedání ještě složitější a zdlouhavější. To vše svědčí pro potřebu spíše restriktivního výkladu ustanovení § 20 zákona o soudech a soudcích, pokud jde o možnost rozhodnout meritorně ve věci postoupené mu tříčlenným senátem Nejvyššího soudu.

Plénum Nejvyššího soudu proto dospělo k závěru, který je uveden v právních větách tohoto stanoviska.

Odlišné stanovisko JUDr. Zdeňka Krčmáře, k němuž se připojil i JUDr. František Ištvánek

Pro případ, že plénum Nejvyššího soudu zaujme většinově stanovisko k výkladu § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, v podobě, jež dovoluje velkému senátu příslušného kolegia (dále též jen „velký senát“) přikázat předloženou věc zpět tříčlennému senátu kolegia (dále též jen „tříčlenný senát“), který mu ji předložil, uplatňuji v souladu s ustanovením článku 38 odst. 5 jednacího řádu Nejvyššího soudu toto své odlišné stanovisko a žádám, aby bylo spolu se stanoviskem pléna publikováno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Důvody, pro něž na věc nahlížím odlišně od většiny podporující přijaté stanovisko, jsou následující:

1/ Úprava obsažená v ustanovení § 20 zákona o soudech a soudcích není výjimkou z ústavně zakotveného práva na zákonného soudce (článek 38 odst. 1 Listiny základních práva a svobod), nýbrž pravidlem, jehož prostřednictvím je toto právo na úrovni zákona o soudech a soudcích naplňováno (srov. k tomu např. nález Ústavního soudu ze dne 18. dubna 2007, sp. zn. IV. ÚS 613/06 uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 45, ročníku 2007, části I., pod pořadovým číslem 68). Jde o pravidlo, jehož prostřednictvím se v českém právním řádu na zákonné úrovni minimalizují zásahy do ústavně zaručeného principu právní jistoty a principu rovnosti před zákonem v pojetí popsaném např. v nálezu Ústavního soudu ze dne 20. září 2006, sp. zn. II. ÚS 566/05, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 42, ročníku 2006, části I., pod pořadovým číslem 170.

2/ Zákon o soudech a soudcích pak nepočítá s tím, že by senát Nejvyššího soudu, který věc postupuje velkému senátu, nebyl schopen zformulovat právní názor, který je podle vnitřního přesvědčení všech nebo většiny členů tohoto senátu odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, ani s tím, že otázka otevřená oním objektivně odlišným právním názorem se nakonec při rozhodování velkého senátu kolegia o postoupené věci neuplatní. Proto také neupravuje proceduru vrácení (přikázání) věci senátu Nejvyššího soudu, který ji velkému senátu kolegia postoupil.

Většinový názor činí ze soudců dotčeného tříčlenného senátu soudce druhé kategorie, neschopné rozpoznat, zda se jejich názor liší od názoru formulovaného ve dříve přijatém rozhodnutí jiného senátu Nejvyššího soudu.

Tím, že při (opětovném) přikázání věci tříčlennému senátu, který ji předložil, velký senát

uvede, že názor tříčlenného senátu se neliší od názoru formulovaného ve dříve přijatém rozhodnutí jiného senátu Nejvyššího soudu, ve skutečnosti velký senát formuluje na věc jiný (svůj) názor odlišný od názoru již zaujatého předkládajícím senátem.

Jinak řečeno, závěr, že právní názor zformulovaný při postoupení věci velkému senátu senátem Nejvyššího soudu se neliší od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, stejně jako závěr, že jiný aspekt věci nedovoluje velkému senátu kolegia objektivně odlišný právní názor přezkoumat (vyslovit se k němu), je ovšem již vyústěním rozhodovacích procesů proběhnuvších ve velkém senátu po postoupení věci senátem Nejvyššího soudu (předpokládá, že velký senát kolegia věc začal projednávat a že si na ni učinil určitý právní názor). Přitom i úsudek, že předestřená rozdílnost právních názorů jednotlivých senátů Nejvyššího soudu je jen domnělá, již předpokládá interpretaci zkoumané právní normy (jejího výkladu senáty Nejvyššího soudu).

Rozhodnutí, jímž by velký senát kolegia přikázal senátu, který mu věc postoupil, aby věc projednal a rozhodl, protože nejsou splněny předpoklady uvedené v § 20 odst. 1 zákona o soudech a soudcích (protože předestřená rozdílnost právních názorů jednotlivých senátů Nejvyššího soudu je jen domnělá), vychází z chybného předpokladu, že takovým rozhodnutím se o těchto právních názorech nerozhoduje (že jím velký senát kolegia výklad příslušné právní otázky nepodal). Přitom sjednocující roli (jíž je naplňován účel ustanovení § 20 zákona o soudech a soudcích) může sehrát již argumentace dokládající, že tvrzená odlišnost právních názorů je jen domnělá. Zákon o soudech a soudcích ovšem předpokládá, že velký senát (i tímto způsobem) sjednotí rozhodovací praxi soudů tím, že o postoupené věci sám rozhodne a nikoli tím, že svůj náhled na otázku, jak má být předestřený právní názor interpretován, „vnutí“ senátu Nejvyššího soudu rozhodnutím, jímž mu postoupenou věc vrátí (přikáže) k projednání a rozhodnutí.

3/ Výše uvedené závěry platí ještě výrazněji v těch případech, kdy by vrácení (přikázání) věci senátu Nejvyššího soudu, který ji postoupil velkému senátu kolegia, mělo být podloženo úvahou, že jiný aspekt věci nedovoluje velkému senátu kolegia objektivně odlišný právní názor přezkoumat (vyslovit se k němu).

4/ Přijetím stanoviska Nejvyšší soud nezákonně vybočuje z kompetencí svěřených velkému senátu příslušného kolegia zákonem o soudech a soudcích.

5/ Argument postupy Nejvyššího správního soudu mne nepřesvědčuje. Nevidím důvodu, proč by Nejvyšší soud měl jen proto přijmout stanovisko odporující zákonu o soudech a soudcích.

6/ Zaujaté stanovisko vyvolává také řadu dalších výkladových problémů, na které v zákoně o soudech a soudcích ani v tomto stanovisku nenalézám smysluplné odpovědi. Proto jen kladu otázky:

> – Na základě čeho má být tříčlenný senát Nejvyššího soudu, jemuž velký senát přikázal věc zpět, vázán právním názorem velkého senátu o „stejnosti“ řešení.
>
> – Má rozhodnutí velkého senátu o zpětném přikázání věci povahu rozhodnutí o věci samé (jen takové je způsobilé formulovat závazný právní názor o věci samé) a ne-li, jde o rozhodnutí, jímž se upravuje vedení řízení, jímž Nejvyšší soud není vázán?
>
> – V případě, že půjde o rozhodnutí, jímž se upravuje vedení řízení, jak lze zabránit opětovnému předložení téže věci velkému senátu stejným tříčlenným senátem, jestliže zákon o soudech a soudcích dovoluje (v § 20) předložení věci velkému senátu i tehdy,

nesouhlasí-li tříčlenný senát s rozhodnutím velkého senátu kolegia?